

Bijlage 1 Flora en Fauna onderzoek

Flora- en faunaonderzoek BOUWPLAN HEIJLIGERWEG Gemeente Margraten

Flora- en faunaonderzoek BOUWPLAN HEIJLIGERWEG Gemeente Margraten

Opdrachtgever Nouvelle b.v.
Nieuw Eyckholt 282
6419 DJ Heerlen

Contactpersoon Ir. G. Graus

Opdrachtnemer : Groen-planning Maastricht bv
Markt 10
6231 LS Meerssen

Projectleider : ing. A. van der Knijff
civiel- en cultuurtechnicus

Projectnummer : 2922
Datum : 5 augustus 2008
Status : concept
Geautoriseerd :

INHOUDSOPGAVE

	blz.
1 Inleiding	4
1.1 <i>Ligging en beschrijving plangebied</i>	4
1.2 <i>Aanleiding tot het onderzoek</i>	4
1.3 <i>Doel van het onderzoek</i>	5
1.4 <i>Leeswijzer</i>	5
2 Onderzoeksresultaten	6
2.1 <i>Methode</i>	6
2.1.1 <i>Veldinventarisaties</i>	6
2.1.2 <i>Literatuuronderzoek</i>	8
2.1.3 <i>Te bespreken resultaten</i>	8
2.2 <i>Broedvogels</i>	10
2.2.1 <i>Buizerd</i>	10
2.2.2 <i>Torenavalk</i>	10
2.2.3 <i>Rode lijst soorten</i>	11
2.2.4 <i>Overige broedvogels</i>	11
2.3 <i>Zoogdieren</i>	12
2.3.1 <i>Gewone dwergvleermuis</i>	12
2.3.2 <i>Laatvlieger</i>	13
2.3.3 <i>Das</i>	13
2.3.4 <i>Overige zoogdiersoorten</i>	14
2.4 <i>Overige fauna</i>	15
2.5 <i>Planten</i>	15
2.5.1 <i>Daslook</i>	15
2.5.2 <i>Overige plantensoorten</i>	16
2.6 <i>Conclusie</i>	16
3 Toetsing Flora- en faunawet	17
3.1 <i>Projectomschrijving</i>	18
3.2 <i>Toetsingskaders</i>	18
3.2.1 <i>Algemeen</i>	18
3.2.2 <i>Gunstige staat van instandhouding</i>	19
3.2.3 <i>Alternatieven voor de geplande uitvoering</i>	20
3.2.4 <i>Bij de wet genoemd belang</i>	20
3.2.5 <i>Zorgvuldig handelen</i>	20
3.3 <i>Broedvogels</i>	21
3.3.1 <i>Buizerd</i>	21
3.3.2 <i>Torenavalk</i>	21
3.3.3 <i>Rode lijst (bedreigde) soorten en overige soorten</i>	21
3.4 <i>Zoogdieren</i>	22
3.4.1 <i>Gewone dwergvleermuis</i>	22
3.4.2 <i>Laatvlieger</i>	22
3.4.3 <i>Das</i>	22
3.4.4 <i>Overige zoogdiersoorten</i>	23
3.5 <i>Overige fauna</i>	24
3.6 <i>Planten</i>	24
3.7 <i>Resultaten toets Flora- en faunawet</i>	24
3.8 <i>Beleidsregel Mitigatie en Compensatie Natuurwaarden</i>	25

4	Conclusie en advies	26
4.1	Conclusie	26
4.2	Advies aanvullende maatregelen	26
4.2.1	<i>Torenavalk</i>	26
4.2.2	<i>Broedvogels</i>	26
4.2.3	<i>Vleermuizen</i>	27
4.2.4	<i>Das</i>	28
5	Literatuur	29

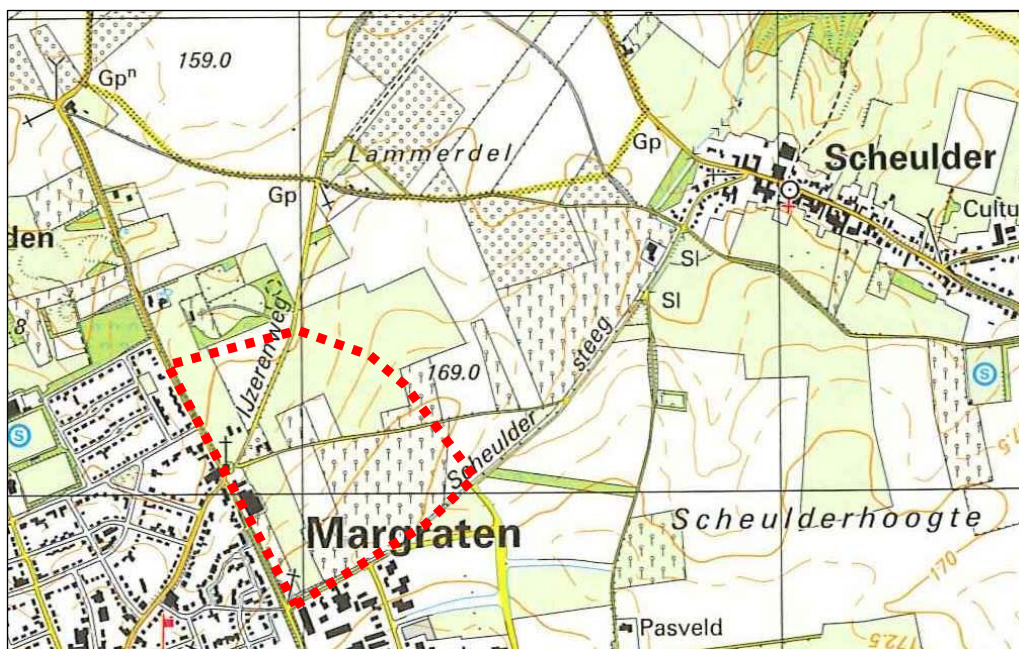
Bijlagen

Bijlage 1	Soortenlijst flora en fauna
Bijlage 2	Onderzoek natuurwaarden Heiligerweg (Taken Landschapsplanning, 2000)

1 Inleiding

1.1 Ligging en beschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen in de gemeente Margraten. Het omvat het landelijk gebied ten noorden van de kern Margraten. Het terrein wordt begrensd door de Scheuldersteeg in het zuiden, agrarisch gebied in het oosten, een particulier natuurterrein in het noorden en de Holstraat/Eikenderweg in het westen. Het gebied ligt op het kruispunt van de kilometerhokken 185:314 en 186:315 (x:y). Het plangebied is ca. 25 hectare groot en bestaat grotendeels uit agrarisch gebied met akkers, grasland en fruitteelt (laagstam). De Holstraat is een landschappelijk fraaie holle weg met aan beide zijden een beplantingstrook. Tevens staan er een boerderij, een woning en een schuur in het plangebied.

Kaart 1 Ligging van het plangebied het bouwplan Heiligerweg . Bron: ANWB / TDN

1.2 Aanleiding tot het onderzoek

Nouvelle b.v. is voornemens om 12,5 hectare van het in totaal 25 hectare grote plangebied 225 à 275 woningen te realiseren conform het bestemmingsplan Heiligerweg.

De Flora- en faunawet vereist dat voorafgaand aan ingrepen zoals die zijn voorgenomen, een volledig flora- en faunaonderzoek wordt uitgevoerd. In dit kader voert Groen-planning Maastricht b.v. in opdracht van Nouvelle b.v. dit flora- en faunaonderzoek uit. Groen-planning Maastricht b.v. is een particulier adviesbureau, waarbinnen ecologie één van de aanwezige disciplines is. Sinds 2001 worden jaarlijks tientallen flora- en faunaonderzoeken uitgevoerd waarbij wordt getoetst op de Flora- en faunawet. Het onderzoek is voorts

uitgevoerd in het kader van het bestemmingsplan Heiligerweg. Het voorliggende rapport is het resultaat van dit onderzoek.

1.3 Doel van het onderzoek

Het primaire doel van het onderzoek is te bepalen of de aanvraag van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet, artikel 75, vijfde lid, onderdeel C bij het Ministerie van LNV aan de orde is. Dit wordt gedaan door:

- het uitvoeren van aanvullende veldbezoeken op basis van eerdere inventarisaties (Taken Landschapsplanning in 2000);
- een effectenstudie van het project op de aanwezige beschermde flora en fauna. Daarbij wordt nagegaan of er overtredingen worden begaan op de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet.

Een secundair doel van het onderzoek is te bepalen of het compensatievoorstel van Taken Landschapsplanning zoals verwoord in het rapport uit het jaar 2000 “Onderzoek natuurwaarden Heiligerweg” ten behoeve van de Das nog aan de orde is.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 komen de resultaten van het onderzoek aan de orde. De effecten van het initiatief op de actuele natuurwaarden worden in hoofdstuk 3 beschreven en getoetst aan de Flora- en faunawet. In bijlage 1 is in tabelvorm een overzicht opgenomen van alle waargenomen planten en diersoorten. In bijlage 2 is het rapport van Taken Landschapsplanning weergegeven.

Foto 1 en 2 *Situatie van het plangebied met links de Holstraat als westelijke grens van het plangebied en rechts uitzicht over het plangebied met op de achtergrond de Holstraat en de boerderij die hieraan grenst.*

2 Onderzoeksresultaten

2.1 Methode

2.1.1 Veldinventarisaties

De onder de Flora- en faunawet beschermde soorten kennen een uiteenlopend beschermingsregime (Dienst Landelijk Gebied, 2006) en zijn daartoe als volgt ingedeeld:

1. *Algemene soorten (tabel 1): er geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen en er hoeft geen ontheffing hiervoor te worden aangevraagd.*
2. *Overige soorten (tabel 2): bij de ontheffingaanvraag geldt een lichte toets.*
3. *Strikt beschermde soorten (tabel 3): bij de ontheffingaanvraag geldt een uitgebreide toets.*
4. *Bij vogels geldt een uitgebreide toets, echter er is een verschil tussen de soortgroepen uilen (m.u.v. bodembroeders), spechten (m.u.v.. Kleine bonte specht) en roofvogels (m.u.v. bodembroeders) en overige vogels, omdat:*
 - a. *Bij de soortgroepen uilen, spechten en roofvogels zijn zowel de vogels als de nesten en bijbehorend leefgebied het hele jaar door beschermd.*
 - b. *Bij de overige vogels zijn de vogels het hele jaar door beschermd doch de nesten en bijbehorend leefgebied zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd.*

De nadruk van het onderzoek ligt op de soorten die beschermd zijn volgens de punten 2 tot en met 4a. Hierbij dient voor punt 4b te worden opgemerkt dat vanwege de Europese bescherming en de status van bedreiging tevens ook de soorten beschermd binnen bijlage 1 van de Europese Vogelrichtlijn en soorten van de Rode lijst met de status “bedreigd” of “ernstig bedreigd” nader zijn onderzocht. In 2008 zijn door ecologen van Groen-planning b.v. in totaal drie veldbezoeken aan het plangebied gebracht, namelijk in april, mei en juni.

Broedvogels zijn geïnventariseerd conform de methode weergegeven in de Handleiding Broedvogel Monitoring Project waarbij de methodiek BMP-A (Van Dijk, 2004) is gehanteerd en daarbij alle vogelsoorten zijn geïnventariseerd. Bij uilen, spechten en roofvogels is zoveel mogelijk getracht het nest te vinden, waarvan de locatie vervolgens met behulp van een GPS is vastgelegd.

Vleermuizen zijn geïnventariseerd tijdens de avondschemering met behulp van een verrekijker en een batdetector. Daarbij is de wijze waarop vleermuizen van het plangebied gebruik maken, bijvoorbeeld om er te foerageren, bij de migratie of als vaste verblijfplaats, onderzocht. Het onderzoek is als volgt uitgevoerd:

1. Bij de te slopen gebouwen in het plangebied is onderzocht of er zomerverblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Hierbij is de volgende werkwijze aangehouden:
 - In de maand juni, tijdens de kraamperiode van Laatvlieger en Gewone dwergvleermuis, zijn in potentie geschikte gebouwen onderzocht.

- Bij deze gebouwen is overdag nagegaan of er bij potentiële uitvlieglocaties uitwerpselstrepen aanwezig waren.
 - Indien de mogelijkheid bestond om het gebouw te betreden of zeer dicht te benaderen, is nagegaan of er vleermuisbraakballen aanwezig waren in de buurt van een potentiële uitvlieglocatie.
 - In de avondschemering is een half uur vóór zonsondergang tot een half uur daarna gepost en gekeken of uit het gebouw vleermuizen kwamen. Met behulp van een batdetector is de soort op naam gebracht.
 - Indien in deze periode niet is waargenomen dat vleermuizen het gebouw uit vlogen doch “plotseling” vleermuizen rondom het bewuste gebouw vlogen binnen de genoemde periode, dan zijn er de volgende situaties:
 - Er wordt waargenomen dat vleermuizen aanvliegen van elders; dan is er géén sprake van een zomerverblijfplaats ter plaatse.
 - Er wordt waargenomen dat er één individu rondvliegt en er is niet waargenomen dat deze kwam aanvliegen van elders, dan is er sprake van een paartje die een zomerverblijfplaats heeft ter plaatse (dit is dan het mannetje, het vrouwtje is dan in het gebouw).
 - Er wordt waargenomen dat er meerdere individuen rondvliegen en er is niet waargenomen dat deze kwamen aanvliegen van elders, dan kan er sprake van een zomerkolonie.
2. De beplantingen zijn onderzocht of deze in functie zijn als migratieroute of als foerageerlocatie. Er is sprake van een migratieroute indien de soort de beplanting in één richting volgt. Er is sprake van foerageren wanneer de soort niet een duidelijke richting volgt.

Er heeft onderzoek plaatsgevonden naar de geschiktheid van locaties als winterverblijfplaats van vleermuizen. In potentie geschikte locaties zijn spouwmuren van het te slopen gebouw. De woning is in het kader van het onderzoek onderzocht op de geschiktheid voor overwinterende vleermuizen.

De overige zoogdieren zijn geïnventariseerd tijdens het gehele veldseizoen. Om te bepalen of een soort gebruik maakt van het plangebied is gedurende de inventarisaties gelet op vraatsporen, uitwerpselen, wissels, prenten en haren.

De amfibieën, reptielen, insecten en dergelijke zijn geïnventariseerd door op locaties die voldoen aan de biotoopeisen gericht te zoeken tijdens zonnig en warm weer. Dit gebeurde tijdens alle veldbezoeken vanwege de uiteenlopende perioden waarin de vertegenwoordigers van deze soortgroepen actief zijn.

Vanwege de verschillen in groei- en bloeitijd zijn planten tijdens alle bezoeken geïnventariseerd.

Ook aangrenzende gebieden zijn geïnventariseerd. Daarbij is met name gelet op de Das.

2.1.2 Literatuuronderzoek

In aanvulling op de veldbezoeken is gebruik gemaakt van de onderstaande literatuur:

1. *Provincie Limburg (www.limburg.nl)*
Gedetailleerde verspreidingsgegevens van flora en avifauna uit 1995.
2. *Werkatlas zoogdieren in Limburg (Huizenga et al., 2006)*
Verspreidingsgegevens van zoogdieren uit de periode 1970-2004. De gegevens zijn weergegeven op kilometerhok-niveau
3. *Avifauna van Limburg (Hustings et al., 2006)*
Verspreidingsgegevens van vogels, meestal uit de periode 1992-2004. De gegevens zijn weergegeven op kilometerhok-niveau
4. *Onderzoek natuurwaarden Heijligerweg (Taken Landschapsplanning, 2000)*.
Gedetailleerde verspreidingsgegevens van de Das ter plaatse en onderzoek naar de Hamster.
5. *Website Waarneming.nl*
Gegevens van alle flora en fauna, voor zover relevant voor het project, met name als aanvullende informatiebron. Het betreft waarnemingen door particulieren en natuurstudieverenigingen.

2.1.3 Te bespreken resultaten

Achtereenvolgens wordt ingegaan op de soortgroepen broedvogels, zoogdieren, herpetofauna en vissen, overige fauna en planten. Daarin wordt onderscheid gemaakt in:

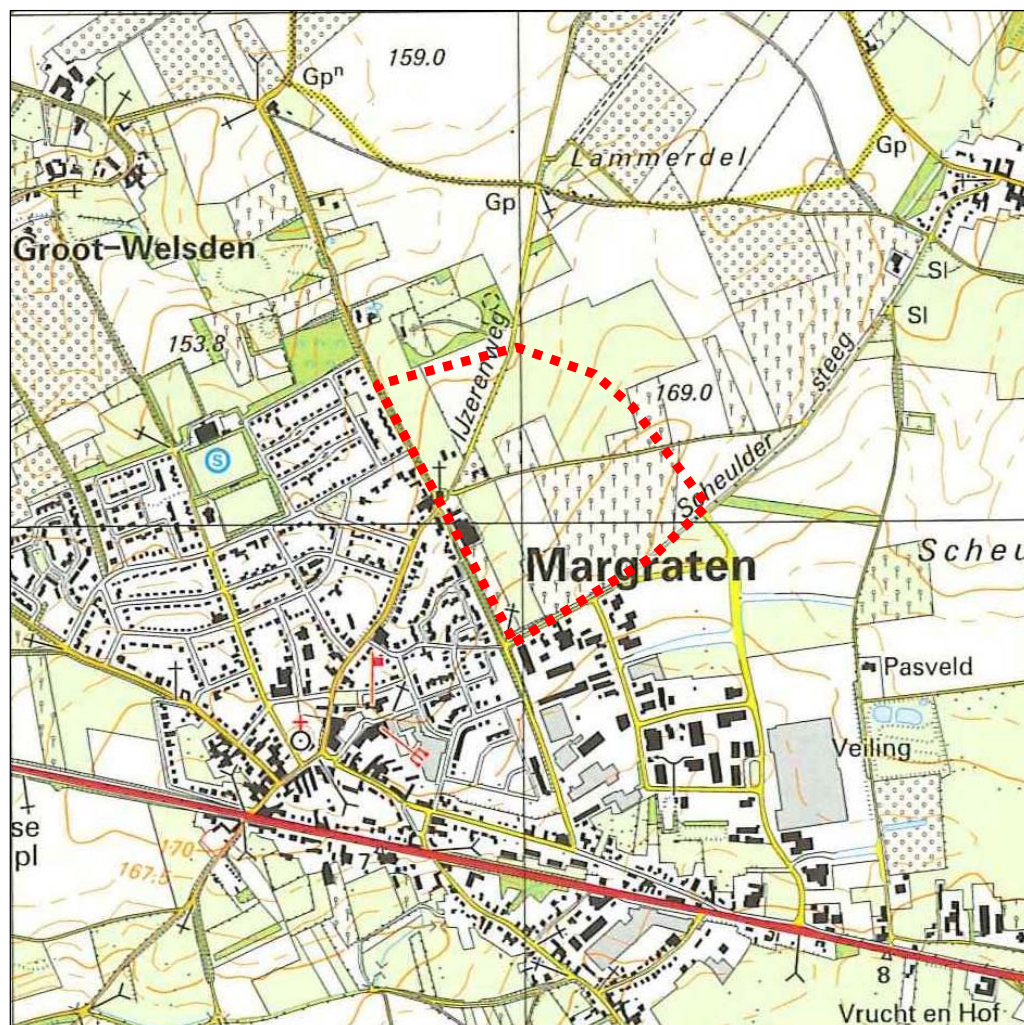
1. Uilen, spechten, roofvogels, vogels beschermd binnen bijlage 1 van de Europese Vogelrichtlijn, soorten die internationaal worden bedreigd zoals de Grutto waarvoor Nederland een speciale verantwoordelijkheid heeft én planten en dieren beschermd binnen tabel 2 of 3 van de Flora- en faunawet (zie par. 2.1.1) indien hieromtrent concrete locatiegegevens bekend zijn.
2. Soorten beschermd binnen tabel 2 of 3 van de Flora- en faunawet waarvan uitsluitend gegevens bekend zijn op kilometerhokniveau.
3. Overige soorten; dit betreffen soorten beschermd binnen tabel 1 (zie par. 2.1.1), Rode lijstsoorten en soorten die niet onder deze twee categorieën vallen. De status op de Rode lijst wordt weergegeven tussen haakjes. Op deze lijst staan de in Nederland bedreigde soorten weergegeven, onderverdeeld in de categorieën gevoelig, kwetsbaar, bedreigd en ernstig bedreigd (zie bijlage 1.2);

De soorten in categorie 1 worden per soort in een subparagraaf behandeld. Hiervan wordt het volgende behandeld (indien van toepassing):

- een beknopte beschrijving van de ecologie;
- de status op de Rode lijst.;
- de beschermingsstatus in de Flora- en faunawet, Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn;
- een beknopte beschrijving van de consequenties van deze bescherming;
- aantallen van de territoria, individuen en (indien bekend) vaste verblijfplaatsen;
- de locatie(s) van de waarneming(en);
- de functie van het plangebied voor de soort, zoals:

- verblijfplaats (nest, hol, burcht, paaiplaats e.d.); indien de verblijfplaats niet in het plangebied is, waar bevindt deze zich dan (dit is met name van belang voor soorten met een groot territorium als Buizerd, Das e.d.)
- migratieroute,
- verbindende schakel tussen populaties
- waarde als leefgebied;
- het biotoop van de soort in het plangebied en in bepaalde gevallen het aangrenzende gebied;
- indien gegevens niet zijn verkregen uit veldonderzoek, wordt ingegaan op de literatuurbron;
- het aandeel van de populatie in het plangebied ten opzichte van de lokale populatie. De lokale populatie wordt gedefinieerd als het totaal van het aantal territoria of groeiplaatsen in de vier kilometerhokken van het plangebied.

Van de broedvogels en planten is aan de hand van de *Avifauna van Limburg* (Hustings et al., 2006) het aandeel van de populatie in het plangebied bepaald ten opzichte van de lokale populatie. Dit is gebeurd om zodoende de aard van het effect van de ingreep te bepalen.

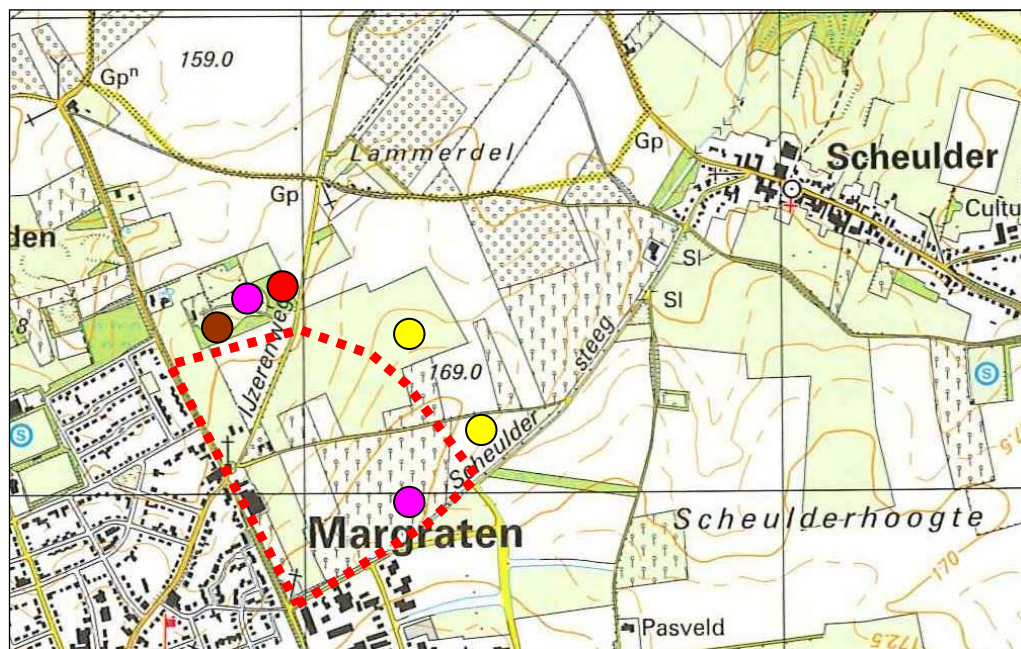
Kaart 2 Kilometerhokken van het plangebied

2.2 Broedvogels

2.2.1 Buizerd

De Buizerd is in Nederland een algemene broedvogel van bosranden, bossen en bomenrijen. Territoriumindicerend gedrag van de Buizerd duidt in de periode van 1 februari tot en met 10 juni op broeden (Van Dijk, 2004). Het leefgebied en de bezette nestlocaties van de soort zijn binnen de Flora- en faunawet het gehele jaar door beschermd.

De Buizerd heeft een nest ten noorden van het plangebied in de aldaar gelegen bosschages. Of de soort gebruikt maakt van het plangebied is niet waargenomen. Derhalve wordt aangenomen dat de soort periodiek het plangebied bezoekt om te foerageren. De lokale populatie bestaat voor zover bekend uit één territorium (Hustings et al., 2006) waarbij opgemerkt wordt dat in de directe omgeving weinig geschikt broedbiotoop aanwezig is. Meer naar het noorden toe in de richting van Valkenbrug is de soort algemener.

Kaart 3 Locatie nest van de Buizerd ter plaatse van de rode stip. De Koekoek riep ter plaatse van de bruine stip. De bezette nestkasten van de Torenvalk bevinden zich ter plaatse van de paarse stippen en locatie zangposten van de Veldleeuwerik ter plaatse van de gele stippen.

2.2.2 Torenvalk

De Torenvalk is in Nederland een algemene standvogel van bomenrijen, bosranden en erven waar de soort in een verlaten kraaiennest of in een Torenvalkenkast een nest bouwt. Broedlocaties en het bijbehorende leefgebied van de soort zijn binnen de Flora- en faunawet het gehele jaar door beschermd. Territoriumindicerend gedrag van de Torenvalk duidt in de periode van 1 maart tot en met 15 juli op broeden (Van Dijk, 2004). Broedlocaties en het bijbehorende leefgebied van de soort zijn binnen de Flora- en faunawet het gehele jaar door beschermd.

De Torenvalk heeft één nest in het plangebied ter plaatse van een nestkast welke zich bevindt in een laagstamboomgaard. Hier vanuit onderneemt de

soort jachtvluchten op muizen elders in het plangebied. Ten noorden van het plangebied bezet de Torenvalk eveneens een nestkast. Deze foerageert aan de noordzijde van het plangebied. De lokale populatie bestaat voor zover bekend uit twee territoria (Hustings et al., 2006).

Foto 3 en 4 Broedlocatie van de Torenvalk op linkerfoto, op rechterfoto een Torenvalkenkast waarin de soort zijn nest in heeft.

2.2.3 Rode lijstsoorten

Soorten van de Rode lijst vertonen een achteruitgaande trend en staan daarbij onder druk. De in het plangebied aanwezige Rode lijstsoorten hebben de status "kwetsbaar" of "gevoelig". Nesten en bijbehorend leefgebied van broedvogels van de Rode lijst zijn gedurende het broedseizoen beschermd. Wat het broedseizoen van de overige vogels is, is afhankelijk van de volgende factoren:

1. De soort; sommige soorten beginnen met broeden in februari terwijl andere pas in juni beginnen en pas klaar zijn hiermee vanaf september.
2. Het weer; bij een strenge winter die loopt tot aan februari of zelfs tot begin maart zal het broedseizoen later starten dan wanneer de maand februari zacht is.
3. De regio; in Zuid Limburg is het broedseizoen gemiddeld genomen 2 weken eerder dan in Groningen.

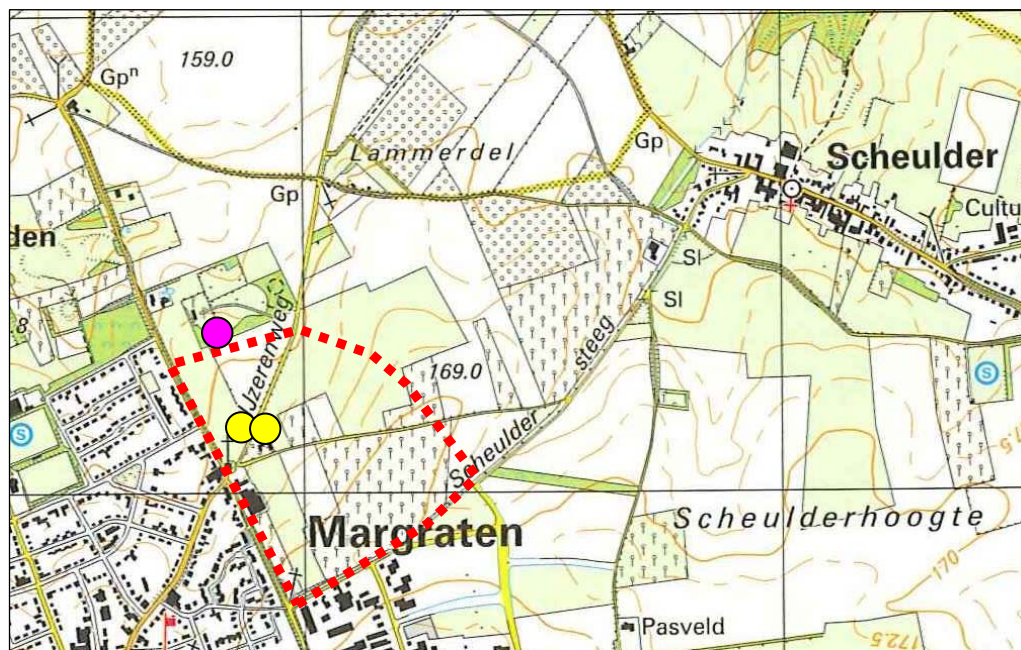
Juist buiten het plangebied zijn twee territoria van de Veldleeuwerik waargenomen op een grasland en een graanakker. Ten noorden van het plangebied is één roepende Koekoek waargenomen welke een territorium heeft in het bosgebiedje.

2.2.4 Overige broedvogels

Dit zijn soorten die in Nederland zeldzaam of (vrij) algemeen doch niet bedreigd zijn. Nesten en bijbehorend leefgebied van deze soorten zijn beschermd tijdens het broedseizoen. Wat het broedseizoen van de overige vogels is, is afhankelijk van de factoren genoemd in vorige subparagraaf.

In het plangebied zijn de volgende broedvogels vastgesteld: Geelgors, Merel, Koolmees, Kraai en Groenling. De Geelgors is regionaal algemeen in het oosten des lands en daarbuiten zeldzaam. De overige soorten zijn allen algemene soorten.

2.2 Zoogdieren

Kaart 4 Locatie Dassenburcht wissel en prenten ter plaatse van de paarse stip en vliegplaatsen van Gewone dwergvleermuizen en Laatvliegers ter plaatse van de gele stippen.

2.3.1 Gewone dwergvleermuis

De Gewone dwergvleermuis is in Nederland de meest voorkomende vleermuissoort. Ze heeft vaste winter- en zomerverblijfplaatsen in gebouwen, waar de soort gebruik maakt van een spouwmuur, een nis, zolders of kelders indien het daar niet te koud en vochtig is. De invliegopening wordt gemarkeerd met uitwerpselen of urine. Bij langdurige bewoning is dit te herkennen aan een langwerpige donkere streep. Het leefgebied en de verblijfplaatsen van de soort zijn binnen de Flora- en faunawet beschermd volgens het beschermingsniveau tabel 3 alsmede binnen de Habitatrictlijn bijlage IV. Dat wil zeggen dat een strikte bescherming het gehele jaar van toepassing is.

De Gewone dwergvleermuis is in het plangebied met drie individuen waargenomen. De volgende waarnemingen zijn verricht:

- Om 21.50 uur kwam een individu aanvliegen vanuit Margraten.
- Daarna vlogen nog twee individuen vanuit Margraten naar het plangebied toe.
- Uiteindelijk foerageerden er vanaf 22.20 uur in totaal drie individuen rondom de woning gelegen langs de Heiligerweg.

Op basis van bovenstaande waarnemingen blijkt dat de soort van het gebied gebruik maakt als foerageergebied. Er zijn geen waarnemingen verricht die erop duiden dat de schuur en woning in gebruik zijn als vaste zomerverblijfplaats. De schuur is tevens niet geschikt als zomerverblijfplaats of als winterverblijfplaats, omdat de schuur onvoldoende geïsoleerd is. De woning lijkt geschikt te zijn als zomerverblijf, doch fungeert op dit moment niet als zodanig voor de soort. Bij de bewoner is niet bekend dat in de winter

vleermuizen aanwezig zijn, zodoende wordt ervan uitgegaan dat er geen vleermuizen in de winter aanwezig zijn.

De soort is volgens de *Werkatlas zoogdieren in Limburg* in de periode 1994-2005 waargenomen in de kilometerhokken waarin het plangebied zich bevindt. De Gewone dwergvleermuis komt volgens deze atlas in omliggende kilometerhokken algemeen voor (Huizenga et al., 2006).

2.3.2 Laatvlieger

De Laatvlieger is in Nederland een algemene soort met vaste winter- en zomerverblijfplaatsen in met name gebouwen waar de soort gebruik maakt van een spouwmuur of zolders. De soort komt regelmatig voor in stedelijk gebied waar de soort te zien is jagend op insecten bij lantaarnpalen. Het leefgebied en de verblijfplaatsen van de soort zijn binnen de Flora- en faunawet beschermd volgens het beschermingsniveau tabel 3 alsmede binnen de Habitatrichtlijn bijlage IV. Dat wil zeggen dat een strikte bescherming het gehele jaar van toepassing is.

De Laatvlieger is in het plangebied met vier individuen waargenomen ter plaatse van een forse notenboom op het erf van de woning langs de Heiligerweg (één individu) en tussen de Heiligerweg en IJzeren weg in (drie individuen). De volgende waarnemingen zijn verricht:

- Om 22.00 uur kwam één individu aanvliegen die de IJzeren Weg volgde. Deze vloog naar de notenboom en foerageerde daar op kleine nachtvlinders die hier rond vlogen.
- Vervolgens werden nog drie individuen waargenomen bij de schuur aan de IJzeren weg. Deze foerageerden boven de koeien met kalveren om de hierboven vliegende insecten te vangen.

Op basis van bovenstaande waarnemingen blijkt dat de soort van het gebied gebruik maakt als foerageergebied en migratieroute (beplanting IJzeren weg). Er zijn geen waarnemingen verricht die erop duiden dat de schuur en woning in gebruik zijn als vaste zomerverblijfplaats. Zowel de woning als de schuur zijn ongeschikt als zomerverblijfplaats of als winterverblijfplaats, omdat de schuur onvoldoende geïsoleerd is en de woning geen voldoende grote invliegopeningen heeft.

De soort is volgens de *Werkatlas zoogdieren in Limburg* in de periode 1970-1993 waargenomen in één van de kilometerhokken waarin het plangebied zich bevindt. Waarschijnlijk is de soort algemener dan uit de atlas blijkt. De Laatvlieger kwam volgens deze atlas in omliggende kilometerhokken algemeen voor in de periode 1970-1993 (Huizenga et al., 2006), waarschijnlijk is de huidige situatie nog altijd zo.

2.3.3 Das

De Das is vrij algemeen in het oosten en zuiden van Nederland. De soort graaft een burcht in beboste steilranden in de buurt van wormenrijke graslanden. Het leefgebied en de verblijfplaatsen van de soort zijn binnen de Flora- en faunawet beschermd volgens het beschermingsniveau tabel 3. Dat wil zeggen dat een strikte bescherming het gehele jaar van toepassing is.

Ten noorden van het plangebied zijn twee prenten, een wissel en een belopen burcht aangetroffen op dezelfde locatie als waar Taken Landschapsplanning deze in 2000 ook had aangetroffen (bijlage 2). Ter plaatse van de houtsingel loopt een wissel van de burcht in de richting van de IJzerenweg. Zowel in 2000 als in 2008 is deze burcht belopen. In 2000 betrof het een hoofdburcht, getuige van de 16 à 20 pijpen waaruit ook anno 2008 de burcht bestaat. De afwezigheid van verse storthopen tezamen met de aanwezigheid van 2 verse prenten en een wissel zijn indicatie dat de burcht tegenwoordig sporadisch wordt gebruikt. De burcht is diverse malen verstoord als gevolg van het storten van landbouwafval en opslag van landbouwmaterialen bovenop de burcht. In de huidige situatie kan de burcht worden beschouwd als bijburcht.

In het plangebied zijn geen aanwijzingen aangetroffen dat de soort veelvuldig gebruik maakt van het plangebied; prenten of wissels zijn niet aangetroffen. Dit is een grote tegenstelling tot het jaar 2000, toen door Taken Landschapsplanning vele prenten zijn waargenomen, doch volgt op het feit dat de soort sporadisch de burcht gebruikt.

De overige vier burchten die door Taken Landschapsplanning in 2000 zijn aangetroffen, zijn niet bezocht. De reden daarvoor is dat de burchten zich op een zodanige afstand bevinden van het plangebied, dat de woningbouw niet zal leiden tot verstoringen op deze burchten.

Foto 5 en 6 De Dassenburcht welke zich bevindt direct ten noorden van het plangebied op de foto links en de Das op de foto rechts.

2.3.4 Overige zoogdiersoorten

Uit de *Werkatlas zoogdieren in Limburg* (Huizenga et al., 2006) blijkt dat in de kilometerhokken van het plangebied tevens de volgende soorten zijn waargenomen in de periode 1994-2005: Eekhoorn, Grootoorvleermuis en Steenmarter. Deze soorten zijn beschermd binnen het beschermingsregime van tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet. Genoemde soorten zijn niet tijdens de veldbezoeken waargenomen. De Eekhoorn komt in het dorp Margraten voor (www.waarnming.nl). De Steenmarter komt vrijwel overal voor in Zuid Limburg, dat de soort niet is waargenomen betekent niet dat de soort geen gebruik maakt van het plangebied. De Grootoorvleermuis is niet tijdens de vleermuisinventarisatie waargenomen terwijl de soort toen had kunnen worden waargenomen, dus de soort maakt geen intensief gebruik van het plangebied.

Aan de hand van gegevens vergaard tijdens de veldbezoeken en *Werkatlas zoogdieren in Limburg* blijkt dat de volgende soorten gebruik maken van het

plangebied: Bosspitsmuis (spec.), Bosmuis, Bunzing, Dwergmuis, Egel, Haas, Hermelijn, Mol, Ree, Rosse woelmuis, Veldmuis, Vos, Wezel en Woelrat. Deze soorten zijn beschermd binnen het beschermingsregime van tabel 1 van de Flora- en faunawet.

2.4 Overige fauna

In het plangebied zijn geen amfibieën, dagvlinders en libellen aangetroffen. De afwezigheid van amfibieën en libellen valt te verklaren dat er geen oppervlaktewater aanwezig is. De afwezigheid van dagvlinders is niet verklaarbaar, waarschijnlijk is deze diergroep wel aanwezig doch in lage aantallen.

In het plangebied en omgeving zijn de volgende sprinkhaansoorten aangetroffen (zie ook www.sprinkhaan.nhgl.nl): Bramensprinkhaan, Krasser, en Zuidelijk spitskopje. Alle soorten zijn niet beschermd binnen de Flora- en faunawet.

2.5 Planten

2.5.1 Daslook

Daslook groeit bij voorkeur in schaduwrijke loofbossen met een humusrijke, vochtige, kalkhoudende ondergrond. De soort komt in Zuid Limburg algemeen voor in de loofbossen. De groeiplaatsen van de soort zijn binnen de Flora- en faunawet beschermd volgens het beschermingsniveau tabel 2. Hierbij geldt een zekere mate van bescherming, omdat in bepaalde gevallen de gunstige staat van instandhouding in het geding kan zijn.

De soort groeit ten noorden van het plangebied ter plaatse van een klein bosgebiedje met houtsingels. Hier zijn ca. 500 planten aanwezig. De groeiplaats bestaat uit een bosvegetatie welke zich ontwikkelt richting een eiken-haagbeukenbos. De soort staat hier tezamen met de volgende plantensoorten: ca. 160 exemplaren van de Slanke sleutelbloem (tabel 1), Kleine maagdenpalm (tabel 1), Aardbeiganzerik (Rode lijst kwetsbaar), Donkersporig bosviooltje en Pinksterbloem. Waarschijnlijk zijn de meeste soorten aangeplant cq. uitgezaaid en is de vegetatie niet van natuurlijke origine.

Foto 7 en 8 *Daslook links en Slanke sleutelbloem rechts.*

2.5.2 Overige plantensoorten

Met uitzondering van de holle weg ter plaatse van de Holstraat/Eikenderweg, zijn er geen bijzondere vegetaties aanwezig die aandacht verdienen. De akkers, boomgaarden en graslanden zijn in intensief agrarisch gebruik.

De holle weg bezit enige botanische waarde, bestaande uit de volgende soorten: Gewone veldbies, Lievevrouwbedstro, Kleine maagdenpalm, Adderwortel, Gewone salomonszegel, Donkersporig bosviooltje, Maarts viooltje, Kraailook en Pinksterbloem. Deze soorten zijn niet beschermd en worden ook niet bedreigd.

2.6 Conclusie

Beschermde soort	Aard leefgebied	Beschermingsstatus Flora- en faunawet	Status Rode lijst
Das	Periodiek belopen burcht buiten plangebied	Tabel 3	
Daslook		aangeplant	
Gewone dwergvleermuis	Foeragerend	Tabel 3	
Laatvlieger	Foeragerend en migrerend	Tabel 3	
Torenvalk	Nestkast	Tabel 3	
Rode lijstsoort			
Koekoek	1 territorium	Tabel 3	Kwetsbaar
Veldleeuwerik	2 territoria	Tabel 3	Gevoelig

Tabel 1 Overzicht van de binnen de Flora- en faunawet tabel 2- en -3 beschermde planten- en diersoorten en de Rode lijst (bedreigde) soorten.

De natuurwaarde van het plangebied kan worden gekarakteriseerd als normaal. In tabel 1 is een overzicht te zien van de voor het project belangwekkende soorten.

Het plangebied is ondanks de korte afstand van een (niet frequent) belopen burcht, van weinig waarde voor de Das. Het bosje en houtsingel waarin zich de burcht bevindt, heeft een bijzondere vegetatie, doch deze is niet natuurlijk. De Torenvalk bezet een nestkast in een laagstamboomgaard waar de soort tussen de fruitbomen jaagt op muizen en grote insecten. De Torenvalk is een algemene broedvogel en komt ook elders in de omgeving voor. Dit geldt ook voor de Veldleeuwerik en Koekoek, doch beide gaan wel in aantal achteruit als gevolg van externe omstandigheden.

3 Toetsing Flora- en faunawet

3.1 Projectomschrijving

Het bouwplan Heiligerweg bestaande uit 225 à 275 woningen zal gefaseerd worden gerealiseerd, waaronder halfvrijstaande en vrijstaande woningen en vrije kavels. Het plan zal aansluiten op de bestaande wegenstructuur, dus de aanwezige holle weg ter plaatse van de Holstraat, De IJzerenweg en Heiligerweg blijven gehandhaafd en behouden hun karakter en bijbehorende beplanting. De woning gelegen aan de Heiligerweg inclusief erfbeplanting en de schuur gelegen aan de IJzerenweg verdwijnt. De boerderij blijft gehandhaafd.

Foto 9 en 10 Links de Holstraat waarbij het karakter van holle weg en beplanting blijft gehandhaafd. Rechts een schuur welke wordt gesloopt.

Verder is het er voornemen om diverse beplantingen aan te brengen, namelijk als volgt:

- Langs hoofdweg: Laanbomen 1^e of 2^e grootte.
- Rij bomen aan achterzijde boerderij, in combinatie met haag (beuk) en onderbeplanting.
- Langs de Scheuldersteeg: bomen 1^e grootte, in brede grasberm. (beuk, kastanje, noot, linde e.d.)
- Op groene plekken binnen plangebied: Fruitbomen / sierfruit.
- Langs oude landbouwwegen fruitbomen en notenbomen evt. in combinatie met een enkele lindeboom. Solitair en in groepjes planten.
- Aan buitenzijde woongebied, en ter compensatie: fruitboomgaarden en hagen (meidoorn). Bomen planten in verband van 10x10 of 12x12 meter.
- Op een enkele plaats in het woongebied, verbreding in wegprofiel; solitaire boom planten, bij voorkeur linde, kastanje e.d.
- Ten zuidwesten en zuiden van de Dassenburcht zullen hoogstamfruitbomen worden aangeplant.

3.2 Toetsingskaders

3.2.1 Algemeen

Voor het project is de toetsing van toepassing op:

- *Strikt beschermde soorten (tabel 3): bij de ontheffingaanvraag geldt een uitgebreide toets.*
- *Overige soorten (tabel 2): bij de ontheffingaanvraag geldt een lichte toets.*
- *Broedvogels horende tot de soortgroepen uilen, spechten en roofvogels alsmede broedvogels beschermd binnen bijlage 1 van de Europese Vogelrichtlijn en soorten van de Rode lijst met de status “bedreigd” of “ernstig bedreigd”*

Het project wordt getoetst op overtredingen met onderstaande artikelen:

- *Artikel 8: Het is verboden (beschermde) planten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.*
- *Artikel 9: Het is verboden (beschermde) dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.*
- *Artikel 10: Het is verboden (beschermde) dieren opzettelijk te verontrusten.*
- *Artikel 11: Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van (beschermde) dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.*
- *Artikel 12: Het is verboden eieren van (beschermde) dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.*
- *Artikel 13: Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van (beschermde) dieren te koop te vragen, te kopen of te verwerven, ten verkoop voorhanden of in voorraad te hebben, te verkopen of ten verkoop aan te bieden, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin, te huren of te verhuren, te ruilen of in ruil aan te bieden, uit te wisselen of tentoon te stellen voor handelsdoeleinden, binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.*

Indien het project in overtreding geraakt met bovenstaande artikelen, dient ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet, artikel 75, vijfde lid, onderdeel C bij het Ministerie van LNV te worden aangevraagd. Een ontheffing kan niet worden aangevraagd indien de schadelijke effecten die het gevolg zijn van de ingreep reeds plaats hebben gevonden. Het Ministerie van LNV verleent achteraf geen ontheffingen. Tevens wordt geen ontheffing verleend voor artikel 9 (doden dient te worden voorkomen), artikel 10 (doelbewust verstoren) en artikel 12 (aanwezigheid eieren dient te worden voorkomen) bij ruimtelijke ingrepen. Artikel 11 met betrekking tot een vaste rust- of verblijfplaats verdient een toelichting. Per diergroep wordt dit als volgt beschouwd:

- *Vogels: Een tijdens het broedseizoen in gebruik zijnde nest of nestholte in een boom of talud is een vaste rust- of verblijfplaats. Bij vogels horende tot de groep “uilen (uitzondering is Velduil), spechten*

en roofvogels (uitzondering zijn kiekendieven)” geldt dit het hele jaar omdat zij vaak hetzelfde nest jaarlijks gebruiken.

- Vleermuizen: Een gebouw of boom met een kraamkolonie of winterverblijfplaats in gebruik door een kolonie als zodanig is een vaste rust- of verblijfplaats en is het hele jaar door beschermd. Ook de enige vliegroute, bijvoorbeeld een bomerrij, tussen zomer- en winterverblijf alsmede tussen verblijfplaats en foerageergebied is beschermd.
- Das: Een belopen hoofdburcht wordt beschouwd als een vaste rust- of verblijfplaats. Ook in gebruik zijnde bijburchten en vluchtpijpen worden als zodanig beschouwd alsmede preferent leefgebied bestaande uit wormenrijke graslanden en boomgaarden binnen een straal van 500 meter, die van belang zijn voor de overleving van de soort. De soort is in het bijzonder gevoelig voor verstoring van de burchten in de voortplantingstijd, welke loopt van maart tot juli.

Er zijn twee toetsingsvormen, namelijk een lichte en een uitgebreide toets. De lichte toets geldt voor soorten uit tabel 2 zoals Daslook en de uitgebreide voor soorten uit tabel 3 zoals de Das en Torenvalk. De lichte toets houdt het volgende in:

- er wordt getoetst of de activiteiten of werkzaamheden geen afbreuk doen aan de gunstige staat van instandhouding van (de betreffende populatie van) de soort;
- er wordt getoetst of de activiteiten of werkzaamheden een redelijk doel dienen.

Bij de uitgebreide toets wordt getoetst of:

- de activiteiten of werkzaamheden geen afbreuk doen aan de gunstige staat van instandhouding van (de betreffende populatie van) de soort; Hierbij is het begrip “wezenlijk negatieve invloed op de gunstige staat van instandhouding” van belang;
- er niet een alternatief is voor de geplande activiteiten of werkzaamheden die minder schade oplevert voor de betreffende soort;
- er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang;
- er zorgvuldig wordt gehandeld ten aanzien van de soort.

Bij soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn zoals de Gewone dwergvleermuis moet tevens sprake zijn van een door de Habitatrichtlijn erkend belang:

- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- de bescherming van flora en fauna;
- de openbare veiligheid

3.2.2 Gunstige staat van instandhouding

Om te bepalen of er sprake is van een wezenlijk negatieve invloed op de gunstige staat van instandhouding, dienen de effecten van de activiteiten of werkzaamheden op de populatie te worden onderzocht. Voor de bepaling hiervan en voor de beantwoording van de vraag of men in overtreding komt met de Flora- en faunawet, wordt de relatie gelegd tussen het initiatief met deze wet door waar mogelijk antwoord te geven op de volgende vragen:

1. *Heeft de ingreep directe gevolgen op de voortplantingslocatie of standplaats?* Voorbeelden van directe gevolgen zijn het tijdens het broedseizoen verstoren van de broedende Torenvalk in haar nestkast.
2. *Heeft de ingreep indirecte gevolgen op de voortplantingslocatie of standplaats? En welk deel van het leefgebied wordt aangetast?* Voorbeelden van wezenlijk negatieve effecten zijn:
 - Het bebouwen van een belangrijk deel ($\geq 50\%$) van het (preferente) leefgebied van de Das doch zonder dat het nest of hol wordt aangetast.
 - Het verwijderen van beplanting die dient als migratieroute van de gewone dwergvleermuis en er zijn geen alternatieve migratieroutes.
3. *Blijven er voldoende alternatieve leefgebieden in het plangebied of in de omgeving over waar de soort naar toe kan uitwijken?* Stel dat er een lijnvormige beplantingselement of bos wordt gekapt welke in gebruik is als oriëntatiebaken door de Gewone dwergvleermuis, maar er is een bosrand in de buurt, dan kan de soort hiernaartoe uitwijken.

3.2.3 Alternatieven voor de geplande activiteiten

Voor het verkrijgen van een ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen ten aanzien van de strikt beschermde soorten (tabel 3) en vogels is het noodzakelijk dat er geen alternatieven aanwezig zijn. Dit is als volgt door initiatiefnemer aangetoond:

- a. er wordt invulling gegeven aan de situatie in het bestemmingsplan.
- b. Van alle potentiële alternatieven is een woningbouw op deze locatie het beste, omdat hier vrijwel uitsluitend landbouwgebied wordt bebouwd. Op nabijgelegen potentiële locaties zijn de natuurwaarden hoger, onder andere vanwege de aanwezigheid van meerdere Dassenburchten (Taken Landschapsplanning, 2000).

3.2.4 Bij de wet genoemd belang

Over het algemeen zijn de volgende belangen van toepassing binnen de Flora- en faunawet in relatie tot artikel 75:

- a. openbare veiligheid;
- b. dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- c. bestendig gebruik;
- d. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Het project valt te scharen onder het laatst genoemde belang, omdat het een ingreep betreft waarbij het fysieke karakter van het landschap veranderd van landbouwgrond naar woningbouw.

3.2.5 Zorgvuldig handelen

De volgende maatregelen worden getroffen in relatie tot zorgvuldig handelen en instandhouding van de gunstige staat, te weten:

- De Dassenburcht en de directe omgeving krijgen de bestemming "natuur" en zullen niet worden verstoord als gevolg van het bouwplan.
- Er worden hoogstamfruitbomen aangeplant tussen de burcht en het bouwplan in.

- Het bouwplan wordt gefaseerd uitgevoerd waarbij de Das nog geruime tijd kan blijven foerageren in het plangebied.
- De aanwezige beplanting langs de holle weg is opgenomen in het stedenbouwkundig plan zodat dat de flora en fauna hier zich kan handhaven.
- In het stedenbouwkundig plan is voorzien in beplantingen, zodat soorten aanwezig in de holle weg en overige beplantingen ten dele hier kunnen vestigen op termijn.

3.3 Broedvogels

3.3.1 Buizerd

Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat de Buizerd vanuit zijn nestlocatie regelmatig voedselvluchten onderneemt naar het plangebied toe. Ongetwijfeld zal de soort wel eens in het plangebied voedsel zoeken. Derhalve zal de woningbouw niet leiden tot een zodanige verstoring dat er een overtreding van de verbodsbepalingen in artikel 11 van de Flora- en faunawet zal gaan ontstaan. Bovendien zijn er voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig om te foerageren, zoals ten noorden van zijn nestlocatie.

3.3.2 Torenvalk

Ter plaatse van de nestkast van de Torenvalk zal woningbouw worden gerealiseerd. Nestlocaties van de Torenvalk zijn het gehele jaar door beschermd waardoor zowel tijdens als buiten het broedseizoen een overtreding met de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet ontstaat als de nestlocatie wordt verstoord. Deze overtreding kan worden voorkomen door de Torenvalkkast buiten het broedseizoen (15 februari tot en met 15 augustus) te verplaatsen naar een locatie die niet bebouwd zal worden, hetzij aan de rand van het plangebied of buiten het plangebied.

3.3.3 Rode lijst (bedreigde) soorten en overige soorten

Met betrekking tot de overige broedvogelsoorten als Geelgors, Merel, Koolmees, Kraai en Groenling, zal het project uitsluitend in het broedseizoen in overtreding komen met de Flora- en faunawet. Dit is van toepassing wanneer in de periode 15 februari tot en met 15 augustus de beplantingen waar Geelgors, Merel, Koolmees, Kraai en Groenling e.d. in broeden worden verwijderd.

Koekoek en Veldleeuwerik hebben territoria buiten het plangebied. Op basis van de huidige situatie zal het project geen invloed hebben op het broedgebeid van de Koekoek. Voor de Veldleeuwerik zal dit wel het geval zijn, ondanks dat niet wordt gebouwd op de broedlocaties doch op de percelen eraan grenzend. Als gevolg van de verdichting van het landschap zal de soort toch genoodzaakt zijn het leefgebied te verplaatsen naar verderop gelegen percelen. Indien het grondverzet ten behoeve van het bouwrijp maken van het terrein (egalisatie, plaatsing van rioolbuizen e.d.) wordt uitgevoerd buiten de periode 15 februari tot en met 15 augustus zal men niet in overtreding geraken met de Flora- en faunawet

3.4 Zoogdieren

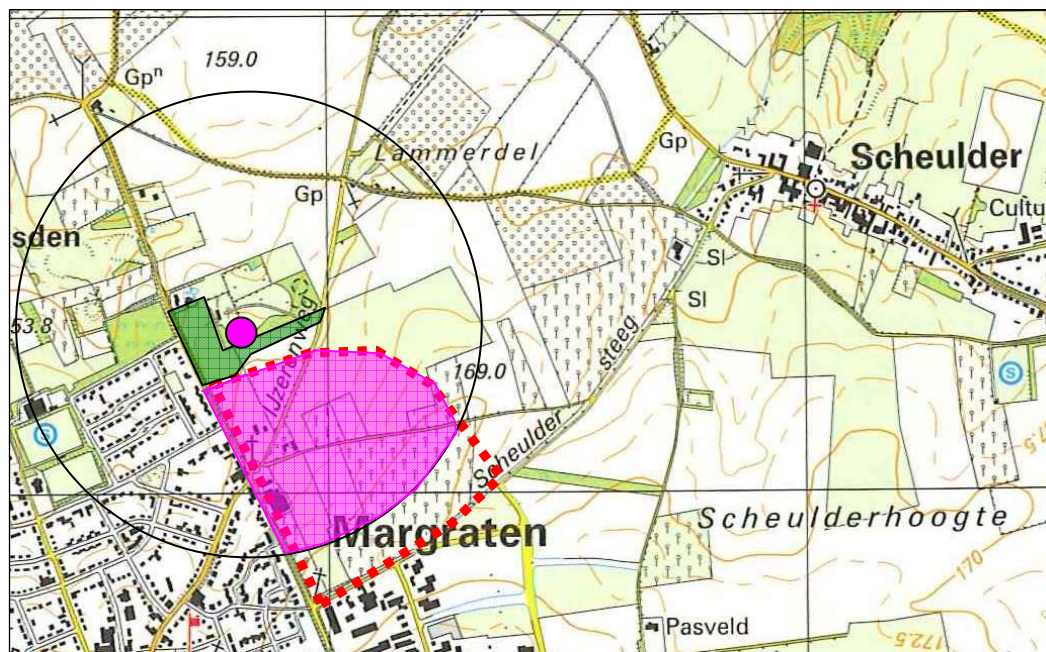
3.4.1 Gewone dwergvleermuis

Er zijn geen verblijfplaatsen van de Gewone dwergvleermuis geconstateerd in de te slopen gebouwen. De erfbeplanting is in gebruik door de soort. Doch bij de verwijdering van deze beplanting kan de soort uitwijken mits de verwijdering ervan plaats vindt buiten de kraamperiode van de soort, de periode van mei tot en met augustus. Indien dit wordt verwijderd buiten genoemde periode zal zodoende er geen wezenlijk negatief effect optreden in de zin dat men in overtreding geraakt met de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet.

3.4.2 Laatvlieger

Er zijn geen verblijfplaatsen van de Laatvlieger geconstateerd in de te slopen gebouwen. De notenboom en beplanting langs de IJzeren weg zijn in gebruik door de soort als foerageergebied resp. migratieroute. De beplanting langs de IJzeren weg blijft gehandhaafd. De notenboom op het erf van de woning langs de Heiligerweg wordt geveld. Doch bij de verwijdering hiervan kan de soort uitwijken mits de verwijdering ervan plaats vindt buiten de kraamperiode van de soort, de periode van mei tot en met augustus. Indien dit wordt verwijderd buiten genoemde periode zal zodoende er geen wezenlijk negatief effect optreden in de zin dat men in overtreding geraakt met de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet.

3.4.3 Das

Kaart 5 Situatie van de Dassenburcht ten opzichte van het plangebied (paars) en de ecologische zone met aanplant hoogstamfruitbomen (groen).

Bij de effectbepaling zijn de volgende de volgende typen gebruikruimte van belang (bijlage 2):

1. *Burchtlocatie, straal 50 meter.* Een hoofdburcht (ook wel kraamburcht genoemd) bestaat uit meerdere gangen (pijpen) welke meters onder

het maaiveld en vanaf de ingang doorlopen. Door een straal van 50 meter rond de ingang van een willekeurige pijp toe aan te houden wordt rekening gehouden met ondergrondse uitbreidingen en het feit dat een Dassenburcht honderden vierkante meters groot kan zijn. Opgemerkt dient te worden dat geen onderscheid wordt gemaakt tussen de regulier bewoonde burchten en incidenteel belopen burchten. Als aanvulling hierop wordt een regulier bewoonde burcht beschouwd als burchtlocatie.

2. *Preferente leefgebied, straal 500 meter.* Dit is het (fictieve) favoriete leefgebied dat door de Das veelvuldig wordt gebruikt.
3. *Het gebied tussen hoofdburcht en bijburcht.* De bijburcht is een "reserveburcht" die kan fungeren als uitwijkmogelijkheid wanneer de hoofdburcht wordt verstoord. Ook jongen die juist de ouders hebben verlaten kunnen hun intrek nemen in deze burcht.
4. *Foerageergebied en uitloopgebied, straal meer 500 – 1600 meter.* Dit gebied wordt door de Das eveneens gebruikt om te foerageren.

Geconstateerd is dat het plangebied weinig in gebruik is als foerageergebied door de Das. Volgens de cirkelmethode (Hoogerwerf et al., 2001) waarbij binnen concentrische cirkels de aard van het leefgebied wordt bepaald, ligt het plangebied voor een deel binnen het preferente leefgebied (kaart 4). Sporen van de soort zijn niet in het plangebied waargenomen en uitgaande van de huidige situatie kan het gebied niet worden beschouwd als preferent leefgebied voor de Das. Zodoende zal de woningbouw niet leiden tot een zodanige verstoring dat er een overtreding van de verbodsbepalingen in artikel 11 van de Flora- en faunawet zal gaan ontstaan. Bovendien zullen hoogstamfruitbomen worden aangeplant tussen de burcht en de bouwlocatie, waardoor het leefgebied in beperkte mate wordt verbeterd.

Het gebruik van burchten door de Das is wisselend, vooral als er in de omgeving meerdere belopen Dassenburchten aanwezig zijn (bijlage 2). Het is dan ook goed mogelijk dat ten tijde van de daadwerkelijke uitvoering van het bouwproject een andere situatie ontstaat en een jong paartje de burcht evenals in 2000 intensief zal gaan gebruiken. Hoewel de soort op dit moment weinig gebruik maakt van de burcht en plangebied, is de kans aanwezig dat dan bij uitvoering van het bouwproject wel de gunstige staat van instandhouding op lokaal niveau in het geding kan zijn. Dit dient middels monitoring te worden bepaald.

3.4.4 Overige zoogdiersoorten

Uit paragraaf 2.3 blijkt welke uit de beschikbare literatuur bekende tabel 2- en tabel 3 soorten mogelijk gebruik maken van het plangebied. Het betreffen waarnemingen verricht op kilometerhokniveau. Deze soorten zijn niet tijdens de veldbezoeken aangetroffen. Derhalve maken deze soorten geen frequent gebruik van het plangebied.

Uit paragraaf 2.3 blijkt welke tabel 1 soorten gebruik maken van het plangebied. Deze zullen door de geplande werkzaamheden waarschijnlijk worden verstoord. Het betreft tabel 1-soorten, waar momenteel niet de gunstige staat van instandhouding in het geding is (Dienst Landelijk Gebied, 2006). Daarom geldt voor deze soorten een algehele vrijstelling voor de verbodsbepalingen die van toepassing zijn op werkzaamheden die worden uitgevoerd in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Wel dient de zorgplicht artikel 2 lid 1 en 2 van de Flora- en faunawet in acht te worden genomen. Het betreft maatregelen die voorkomen dat diersoorten onnodig worden verwond, gedood, verstoord en deze in staat stellen weg te vluchten en zich elders te vestigen. Voorbeelden van dergelijke maatregelen zijn:

- Zodanig faseren van het bouwplan dat dieren het plangebied worden uitgedreven en zodoende het gebied uit kunnen vluchten.
- Uitvoeren van de werkzaamheden zodanig dat de dieren niet naar een brede watergang of drukke weg worden gedreven.
- Start van de uitvoering van werkzaamheden buiten de winterslaap en buiten de kraamperiode. Indien de start buiten deze kwetsbare periodes plaats vindt, dan zijn de dieren tijdens deze periodes op de nieuwe situatie aangepast en zal de verstoring worden beperkt.

3.5 Overige fauna

Het onderzochte gebied kent leefgebied van diverse dagvlinder-, libellen- en sprinkhaansoorten, doch deze zijn allen niet beschermd. Een deel van de soorten zal uitwijken naar elders en een deel zal zich aanpassen aan de nieuwe situatie doch ook een deel zal leefgebied zien verdwijnen. Voor dat laatste dient de zorgplicht conform de Flora- en faunawet artikel 2 lid 1 en 2 te worden toegepast. Dit betreffen algemene omgangsnormen bijvoorbeeld dat voorkomen wordt dat deze worden verwond, gedood, danwel deze in staat zijn om weg te kunnen vluchten en elders zich te kunnen vestigen. Een voorbeeld van dergelijke maatregelen is het maaien van vegetaties na de bloei of gefaseerd maaien.

3.6 Planten

De groeiplaats van Daslook ten noorden van het plangebied ter plaatse van een klein bosgebiedje met houtsingels bevindt zich buiten het bouwplan en blijft dan ook gehandhaafd. Indirecte schade zal deze soort evenmin ondervinden, omdat de milieuomstandigheden van de groeiplaats niet wijzigen. Bovendien is de groeiplaats niet van wilde origine. Er zullen geen overtredingen ontstaan met de verbodsbepalingen van artikel 8 van de Flora- en faunawet.

3.7 Resultaten toets Flora- en faunawet

Uit het voorgaande blijkt voor welke soorten (een deel van) het leefgebied op een zodanige manier wordt aangetast of wijzigingen ondergaat dat de effecten wezenlijk negatief zijn en men daarmee in overtreding geraakt met de Flora- en faunawet. Door het nemen van mitigerende maatregelen kunnen overtredingen in dit project worden voorkomen. Voor de Torenavalk betekent dit dat de aanwezige paal met nestkast dient te worden verplaatst.

3.8 Beleidsregel Mitigatie en Compensatie Natuurwaarden

In het rapport *Onderzoek natuurwaarden Heijligerweg* van Taken Landschapsplanning is een natuurcompensatieplan gepresenteerd voor de Das. Deze is voor een belangrijk deel gebaseerd op de voorloper van de genoemde beleidsregel uit 1997. Derhalve zijn in de meest recente Beleidsregel Mitigatie en Compensatie Natuurwaarden uit 2005 compensatieverplichtingen voor flora en fauna opgenomen in de Flora- en faunawet en niet langer meer in de provinciale beleidsregel.

De Beleidsregel Mitigatie en Compensatie Natuurwaarden is van toepassing wanneer wezenlijke kenmerken en waarden worden vernietigd, verstoord en/of versnipperd ter plaatse van locaties horende tot de volgende gebiedscategorieën:

1. gebieden gelegen in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS); hiervoor geldt een “nee, tenzij”-principe.
2. bestaande en gerealiseerde bos-, natuur- en landschapswaarden in de Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG); hiervoor geldt een ontwikkelingsgerichte basisbescherming.
3. bos, landschaps- en natuurelementen (zoals poelen, houtwallen, solitaire bomen en waardevolle beplantingen), die in een vigerend bestemmingsplan reeds bescherming genieten, dan wel onder de werkingssfeer van de Boswet vallen.

Op de locatie van het bouwplan bevinden zich geen natuurwaarden die horen tot bovenstaande categorieën. Vanuit deze regeling is geen natuurcompensatie vereist.

4 Conclusie en advies

4.1 Conclusie

Uit de Flora- en faunawettoets is gebleken dat er diverse beschermde diersoorten voor komen. Een deel hiervan is beschermd binnen het beschermingsregime tabel 3 en Habitatrichtlijn IV. Tevens blijkt dat bij de uitvoering van de geplande werkzaamheden geen overtredingen ontstaan op de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Vanuit dat kader is de aanvraag van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet, artikel 75, vijfde lid, onderdeel C bij het Ministerie van LNV niet aan de orde, mits de aanvullende maatregelen in paragraaf 4.2 (mitigatie) worden uitgevoerd.

Voor soorten die worden beschermd door de Flora- en faunawet volgens het beschermingsniveau tabel 1 geldt een vrijstelling op de plicht een ontheffing aan te vragen. Wel geldt de zorgplicht, die overigens ook geldt voor Rode lijstsoorten en soorten van tabel 2 en 3. De in paragraaf 5.2 opgenomen maatregelen vloeien voort uit deze zorgplicht

4.2 Advies aanvullende maatregelen

4.2.1 Torenavalk

De in het plangebied aanwezige Torenavalkkast dient buiten het broedseizoen (15 februari tot en met 15 augustus) te verplaatsen naar een locatie die niet bebouwd zal worden, hetzij aan de rand van het plangebied direct grenzend aan het open veld en niet direct tegen bebouwing, of buiten het plangebied. Op deze wijze kan worden voorkomen dat een overtreding op artikel 11 van de Flora- en faunawet ontstaat. De Torenavalkkast op paal dient te worden geplaatst in landbouwgebied en bij voorkeur in een boomgaard. De Torenavalkkast mag niet worden geplaatst in de aan te planten hoogstamboomgaard ten noorden van het plangebied, omdat een territoriumconflict kan ontstaan met het reeds aanwezige paar. De Torenavalkkast dient te worden geplaatst in het onbebouwd gebied tussen Margraten en Scheulder.

4.2.2 Broedvogels

Om de Flora- en faunawet en de bijbehorende zorgplicht (artikel 2 lid 1 en 2) zo goed mogelijk in acht te nemen, wordt geadviseerd de volgende maatregelen uit te voeren:

- Het verplaatsen van de Torenavalkkast buiten het broedseizoen, dus in de periode 1 september tot en met 15 februari.
- De velling van fruitbomen en verwijdering van overige begroeiing dient plaats te vinden in buiten het broedseizoen:
 - de periode 1 september tot en met 15 februari tijdens een zachte februarimaand;
 - de periode 1 september tot en met 1 maart tijdens een koude februarimaand.
- Alvorens wordt overgegaan tot het grondverzet, dient in het gebied waar deze werkzaamheden plaats vinden het volgende plaats te vinden:

- In de periode 1 september tot en met 15 februari (indien er sprake is van een zachte februarimaand) of de periode 1 september tot en met 1 maart (indien er sprake is van een koude februarimaand) wordt alle begroeiing verwijderd, waarna in de eerste helft van maart het gebied wordt gefreesd om het vestigen van grondbroeders als Kievit en Veldleeuwerik te voorkomen.
- De kans is aanwezig dat in het voorjaar grondbroeders als Kievit, Gele kwikstaart en Veldleeuwerik in het gebied gaan broeden. Om te voorkomen dat dit gebeurt en men dan tijdens werkzaamheden in de broedtijd in overtreding met de Flora- en faunawet geraakt, dient het volgende te worden uitgevoerd:
 - Buiten het broedseizoen in de periode 15 augustus tot en met 1 maart dient de deklaag en daarmee tevens de grasmatten waarop genoemde soorten broeden, in depot te worden gezet of af te voeren.
 - Gele kwikstaart, Kievit en Scholekster broeden soms op kale akkers zonder vegetatie. Om te voorkomen dat deze soorten hier gaan broeden, dient nadat direct nadat de grasmatten is verwijderd, de ontgronding te worden gecontinueerd. De verstoring die de ontgronding teweeg brengt, voorkomt grotendeels dat op de gronden die aan snee zijn wordt gebroed.
 - Mocht dit uit praktische overwegingen niet mogelijk zijn, dan dient in maart en april periodiek bodembewerking uit worden gevoerd om te voorkomen dat bodembroeders er zich gaan vestigen.
- Taluds ontstaan door grondverzet waarin werkzaamheden zijn voorzien in de periode van april tot en met augustus, dienen gecontroleerd te worden op het voorkomen van broedende Oeverzwaluwen. Als de soort in deze taluds broedt, dient tot 1 september te worden gewacht met de werkzaamheden en dient de locatie te worden gemarkeerd. Daarna kan de broedlocatie worden vergraven.

4.2.3 Vleermuizen

Er zijn geen vleermuizen aangetroffen die de gebouwen bezetten als vaste verblijfplaats. Met name de woning kan in de toekomst wel fungeren als verblijfplaats voor de Gewone dwergvleermuis. Aangeraden wordt hiermee rekening te houden. Zodoende wordt er geadviseerd om de volgende maatregelen uit te voeren:

- Hoewel vleermuizen zich ook in de maanden september tot en met november in gebouwen bevinden, is de schade in deze periode het meest beperkt. De dieren zijn in deze periode in de gelegenheid dergelijke locaties tijdens de ingreep te verlaten. Sloop van gebouwen met (potentiële) vleermuisverblijfplaatsen dient te worden uitgevoerd in de periode van september tot en met november.
- Indien sloop niet in genoemde periode mogelijk is, dan dienen de volgende maatregelen te worden uitgevoerd:
 - Het te slopen gebouw dient ongeschikt te worden gemaakt voor vleermuizen door tochtgaten in alle spouwen te maken of een deel van de dakpannen van het dak te halen. Hierdoor zal het

- gebouw gaan tochten waardoor het ongeschikt wordt als winterverblijfplaats.
- Dit ongeschikt maken dient plaats te vinden in de periode augustus - oktober, waarbij de buitentemperatuur tijdens de schemering minimaal 10° Celsius moet zijn.
 - Voorafgaand aan de sloop van het gebouw dient geïnventariseerd te worden of al dan niet alsnog de Gewone dwergvleermuis zich heeft gevestigd.
 - De sloop vindt voorzichtig plaats door middel van strippen en onder begeleiding van een vleermuisdeskundige, die vooraf met de uitvoerder overlegt over de te volgen aanpak.
 - In de nieuw te bouwen woningen dienen vleermuisvoorzieningen te worden getroffen in de vorm van openingen in de daklijsten.
 - De nieuwe gebouwen dienen binnen de periode waarvoor ontheffing is verleend weer beschikbaar te zijn voor de vleermuizen.

4.2.4 Das

Het uitvoeren van compenserende maatregelen is niet aan de orde. Tussen de (bij) burcht en de woningbouwlocatie worden hoogstamfruitbomen aangeplant. Voorts wordt het volgende geadviseerd:

1. Laat het gebied begrazen met koeien en bemest de percelen met ruwe stalmest.
2. Draag zorg dat een deel van het fruit niet wordt geoogst en als "valfruit" blijft liggen.
3. Zie voor de Das af van het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen.
4. Leg op de grens met het plangebied een meidoornhaag of houtsingel aan om zodoende het gebied af te scheiden. Indien wordt gekozen voor een houtsingel kan worden gedacht aan de soorten Sleedoorn, Eenstijlige meidoorn, Haagbeuk en Hazelaar.

5 Literatuur

Akkermans, R. et al., 2001. Dagvlinders van Limburg – verspreiding en ecologie 1990-1999. Natuurhistorisch Genootschap in Limburg / De Vlinderstichting, Roermond / Wageningen.

ANWB, 2004. ANWB Topografische Atlas Limburg 1: 25.000. ANWB / Topografische Dienst Nederland, Den Haag / Emmen.

DLG, 2006. Handreiking Flora- en faunawet - Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied.

Huizenga, C. et al., 2006. Werkatlas zoogdieren in Limburg, Stichting Natuurpublicaties Limburg, Roermond.

Hustings, F. et al., 1985. Vogelinventarisatie. Achtergronden, richtlijnen en verslaglegging. Natuurbeheer in Nederland. Deel 3. Pudoc Wageningen. Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels Zeist.

Hustings, F. et al., 2006. Avifauna van Limburg. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Lange, P. et al., 1994. Zoogdieren van West-Europa. KNNV / Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Utrecht.

Limpens, H. & P. Twisk, 2004. Met vleermuizen overweg. Rijkswaterstaat – Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Delft.

Ministerie van LNV, 1993. Dassenbeschermingsplan Limburg. Ministerie van LNV, consultantschap Natuur, Milieu en Faunabeheer, Roermond.

Ministerie van LNV, 2004. Besluit van september 2004, wijziging van artikel 75 van de Flora en faunawet. Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, Den Haag.

Ministerie van LNV, 2004. Besluit van 5 november 2004, wijziging Rode Lijsten voor bedreigde dier- en plantensoorten. Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, Den Haag.

Ministerie van LNV, 2007. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Ministerie van LNV, Den Haag.

Schober, W. & E. Grimberger, 2001. Gids van de Vleermuizen van Europa, Azoren en Canarische Eilanden. Tirion Uitgevers, Baarn.

Smit, J. & R. Krekels, 2006. Vliegend hert in Limburg. Actieplan 2006-2010. EIS / Bureau Natuurbalans Limes divergens, Leiden / Nijmegen.

Van der Meijden, R., 1996. Heukels' flora van Nederland. Rijksherbarium / Hortus Botanicus, Rijksuniversiteit Leiden. Wolters-Noordhoff, Groningen.

Van Dijk, A.J., 2004. Handleiding Broedvogel Monitoring Project (Broedvogelinventarisatie in proefvlakken). SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Weeda E.J. et al., 2003. Nederlandse oecologische flora wilde planten en hun relaties. KNNV Uitgeverij / IVN, Haarlem.